Streszczenie rozprawy

Rozprawa naukowa koncentruje się na analizie wybranych polskich tekstów literackich z przełomu XIX i XX wieku oraz okresu międzywojennego, klasyfikując je jako utwory dystopijne. Podstawową ramą teoretyczną przyjętą w pracy jest widmontologia Jacques'a Derridy, która pozwala dogłębnie zbadać odzwierciedlenie niepokoju wywołanego rewolucją bolszewicką w świadomości polskich literatów. W ujęciu tym dystopia jest negatywną wizją świata (allotopią), a antyutopia zostaje sklasyfikowana jako gatunek widmowy. Część praktyczna pracy poświęcona jest analizie tekstów: *Gdyby pod Radzyminem* Edwarda Ligockiego, *Po czerwonym zwycięstwie…* Teodora Jeske-Choińskiego, powieściom Edmunda Jezierskiego *A gdy komunizm zapanuje...*, *Palę Moskwę* oraz *Wyspa Lenina*, a także *Buntowi* Władysława Stanisława Reymonta oraz jego projektom rękopiśmiennym (*Misterium* / *Powrót*). Wszystkie omawiane dzieła zostały zaklasyfikowane jako dystopie, ponieważ opisują światy pełne niesprawiedliwości, autorytarnej kontroli i manipulacji, stanowiąc tym samym rdzeń dystopijnego przesłania. Przeanalizowane teksty wykazują liczne podobieństwa tematyczne, a autorzy koncentrują się w nich na ideologii komunizmu jako sile opresyjnej i niszczycielskiej, co przejawia się poprzez upadek gospodarczy, destrukcję więzi społecznych i prześladowanie wiary chrześcijańskiej. Analiza widmontologiczna pozwala ukazać, że teksty te są „nawiedzane" przez widmo bolszewickiego zwycięstwa, które manifestuje się jako projekcja realnego zagrożenia. W przeciwieństwie do kanonicznych dystopii, większość badanych polskich wizji ma niekanoniczne – pozytywne – zakończenie, oferując nadzieję na odparcie totalitaryzmu.